

Poštarina plaćena kod pošte 71122

ISSN 2490-3590

REC, Jukićeva br. 2, 71000 Sarajevo

Pravo i finansije

12/III

Decembar/Prosinac
2019 No. 12.

Časopis za pravnu i ekonomsku teoriju i praksu

*Neujednačena sudska praksa kod
zastarjelosti reprograma duga*

*Darko Božić, dipl. iur.
Gorica Rakić, dipl. iur.*

*Računovodstveni aspekt obrazovanja
kao investicija i vrednovanje firmi
sa aspekta uposlenih radnika*

Prof. dr. Mehmed Jahić

Sudska praksa

Prilog broj 1.:

JAVNI PRIHODI - TAKSE

Komunalna taksa za isticanje firme

Povreda prava na jednakost pred zakonom

Član 3. stav 1. tačka 4. i čl. 12. st. 2. i 3. Zakona o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89, te “Službeni list R BiH” broj 2/92)

PROPISIVANJEM RAZLIČITE VISINE KOMUNALNE TAKSE ZA ISTICANJE FIRME, ZA OBVEZNIKE KOJI OBAVLJAJU RAZLIČITE VRSTE DJELATNOSTI, POVREĐUJE SE PRAVO STRANAKA NA JEDNAKOST PRED ZAKONOM I VRŠI DISKRIMINACIJA ONIH OBVEZNIKA PLAĆANJA OVE TAKSE KOJI OBAVLJAJU DJELATNOSTI ZA KOJE JE PREDVIĐENA VEĆA VISINA TAKSE OD NAJNIŽE.

Iz obrazloženja:

„Tarifnim brojem 1. predmetne Odluke za obveznike plaćanja ove takse propisani su koeficijenti po osnovu obavljanja djelatnosti u rasponu od 0,25 (za djelatnost taksi prevoza) do čak 138 (za pravna lica koja obavljaju djelatnost *proizvodnja cementa, proizvodnja sode, proizvodnja koksa i eksploatacija uglja*), iz čega slijedi da je predmetna taksa po osnovu najvećeg koeficijenta djelatnosti 552 puta veća od takse po osnovu najmanjeg koeficijenta.

Tarifnim brojem 1. iste Odluke za obveznike plaćanja ove takse koji obavljaju djelatnost sportske kladionice (koju djelatnost obavlja tužilac) propisan je koeficijent po osnovu obavljanja djelatnosti u iznosu od 7,7, iz čega slijedi da je za obavljanje tužiočeve djelatnosti propisana taksa koja je preko 30 puta veća od takse po osnovu najmanjeg koeficijenta.

S druge strane, koeficijenti pogodnosti po osnovu zone grada, za sve vrste djelatnosti propisani u rasponu od 0,5 do 1,3 i razvrstani u tri grupe koeficijenata: 1,3 koeficijent za I zonu, 1,0

koeficijent za II zonu i 0,5 koeficijent za III zonu, iz čega je vidljivo da ovaj kriterij vrlo malo utiče na visinu takse, i da je koeficijent po osnovu obavljanja djelatnosti dominantan kriterij za utvrđivanje visine takse za sve taksene obveznike.

Protiv prvostepenog akta tužilac je izjavio žalbu tuženom koji je istu osporenim aktom odbio kao neosnovanu, nalazeći da je porezna prijava u svemu pravilna i zakonita.

U obrazloženju osporenog akta tuženi ističe da su neosnovani žalbeni navodi o neustavnosti predmetne Odluke, iz razloga što predmetna Odluka nije bila predmet ocjene pred Ustavnim sudom Federacije BiH, i da je dužnost organa uprave da dosljedno primjenjuje zakonske i podzakonske propise koji su na snazi sve dok nadležni organ, koji ocjenjuje usklađenost propisa sa Ustavom Federacije BiH ne donese odluku u pravcu ukidanja ili poništenja propisa koji je cijenjen.

Imajući u vidu izloženo, sud je ocijenio da je tužba osnovana.

Naime, iz sadržaja predmetne Odluke proizilazi da su kao kriteriji za visinu takse predviđena dva kriterija, i to: 1. vrsta djelatnosti i 2. zona grada (po kom kriteriju su obveznici podijeljeni u tri gradske Zone), ali da je vrsta djelatnosti, kao što je naprijed navedeno, predviđena kao dominantan i odlučujući kriterij.

Tako na primjer, iz sadržaja Tarifnog broja 1. predmetne Odluke proizilazi da tužilac za firmu postavljenu u I zoni plaća taksu za koju je utvrđen koeficijent od 7,7 (koji koeficijent se množi sa osnovicom od 200,00 KM iz člana 3. Odluke), a da obveznici koji obavljaju taksi i zanatsku djelatnost plaćaju taksu za koju je utvrđen koeficijent od 0,25.

Iz toga je vidljivo da je komunalna taksa za isticanje firme predmetnom Odlukom propisana na način da je taksa za djelatnost koju obavlja tužilac 30,8 puta veća od takse koju za isticanje firme

u istim zonama plaćaju obveznici koji obavljaju zanatske djelatnosti i djelatnost taksi prevoza (7,7 : 0,25 = 30,8).

Još je veća razlika u visini ove takse za obveznike koji obavljaju djelatnost *proizvodnja cementa, proizvodnja sode, proizvodnja koksa i eksploatacija uglja*, jer oni po predmetnoj Odluci plaćaju taksu koja je 552 puta veća od takse koju za isticanje firme u istoj zoni plaćaju obveznici koji obavljaju djelatnost taksi prevoza i zanatske djelatnosti (138 : 0,25 = 552).

Na taj način se, po shvatanju ovog suda, i predmetnom Odlukom narušava ustavno pravo na jednakost tužioca i drugih obveznika plaćanja predmetne takse koji obavljaju djelatnosti za koje je predviđen veći koeficijent za utvrđivanje visine takse u odnosu na obveznike koji obavljaju djelatnosti za koje je predviđen najmanji koeficijent.

Imajući u vidu da je kriterij vrste djelatnosti kojom se takseni obveznik bavi, subjektivan, kako je utvrdio i Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine u velikom broju svojih presuda, ovaj sud je ocijenio da taj kriterij ne može uopšte biti kriterij za visinu takse za isticanje firme, i to bez obzira na to da li je propisan kao dominantan i odlučujući, ili kao pomoćni, odnosno korektivni kriterij.

Ovo stoga što po shvatanju ovog suda i u slučaju kada je pored vrste djelatnosti, kao kriterij za visinu takse predviđen jedan ili više drugih objektivnih kriterija, dolazi do povrede odredaba člana II.2.(I) c) Ustava Federacije BiH, kojima je propisano da *sve osobe na teritoriji Federacije uživaju pravo na jednakost pred zakonom*, jer se u slučaju propisivanja vrste djelatnosti kao kriterija za visinu komunalne takse, sva pravna i fizička lica koja su obveznici plaćanja te takse, i koja obavljaju neku od djelatnosti za koje su opštinskom odlukom predviđene više takse od najniže takse predviđene tom odlukom, stavljaju u nejednak položaj u pogledu visine takse u odnosu na fizička i pravna lica koja obavljaju djelatnosti za koja je predviđena najniža taksa.

S tim u vezi, ovaj sud posebno ističe da je Ustavni sud Federacije BiH, između ostalih, donio i tri presude koje se tiču ranijih Odluka o komunalnim taksama Opštine L., u kojima je

utvrdio neustavnost tih ranijih odluka, i to: presudu broj U-24/07, od 19.02.2008. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 14/08), presudu broj U-5/09, od 13.10.2009. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 14/08), i presudu broj U-27/10, od 10.11.2010. godine ("Službene novine Federacije BiH, broj 2/11), kojima je utvrđeno da Odluka o komunalnim taksama („Službeni glasnik Opštine L.“, broj: 9/02, 3/03, 6/03), Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama ("Službeni glasnik Opštine L." br. 8/04), te Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnim taksama ("Službeni glasnik Opštine L." br. 4/08), u dijelu koji se odnosi na Tarifni broj 1., nisu u skladu sa Ustavom Federacije BiH.

Stoga sud smatra da pravo na jednakost pred zakonom u pogledu plaćanja komunalne takse za isticanje firme ne može biti povrijeđeno samo u slučaju kada je propisivanje visine te takse zasnovano isključivo na objektivnim kriterijima, kao što su zona grada u kom slučaju bi svi obveznici koji imaju istaknutu firmu u određenoj zoni grada plaćali istu visinu takse (koja visina bi se, u slučaju kada je kao kriterij predviđena i veličina - dimenzije firme, mogla korigovati samo na način da se za firmu većih dimenzija od onih utvrđenih Odlukom, plaća veća taksa prema veličini i dimenzijama koji su unaprijed razrađeni u Tarifi).

Pored toga, sud smatra da je propisivanje vrste djelatnosti kao kriterija za veću komunalnu taksu od najniže propisane takse, protivno i odredbama člana 14. Evropske Konvencije o ljudskim pravima o *zabrani diskriminacije*, u vezi sa odredbama člana 1. Protokola 1. uz tu Konvenciju, kao i odredbama člana II-4. Ustava Bosne i Hercegovine.

Ovo stoga što je odredbama člana 14. Evropske Konvencije o ljudskim pravima propisano da se *uživanje prava i sloboda predviđenih ovom Konvencijom obezbjeđuje bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status*, dok je odredbama člana 1. Protokola 1. Evropske konvencije propisano da *svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine, i da niko ne može biti lišen svoje imovine*,

osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava (stav 1.), te da prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi se osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni (stav 2.).

Odredbama člana II-4. Ustava Bosne i Hercegovine propisano je:

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

Imajući u vidu citirane odredbe Evropske konvencije i Ustava BiH, sud smatra da su sva pravna i fizička lica koja su obveznici plaćanja komunalne takse za isticanje firme, a koja su, zbog svoje djelatnosti, primjenom Tarife 2. predmetne Odluke, obavezna plaćati takse koje su više od najniže takse predviđene tim Tarifnim brojem, izložena diskriminaciji u odnosu na pravna i fizička lica koja obavljaju djelatnost za koju je predviđena najniža taksa, jer plaćaju takse koje su višestruko više od najniže takse, iako takvo obavezivanje nije u javnom interesu i nije predviđeno bilo kojim domaćim zakonom, niti opštim načelima međunarodnog prava, čime je povrijeđeno pravo na imovinu (koje je zaštićeno članom 1. Prvog protokola uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima) svih obveznika kojima je utvrđena veća obaveza plaćanja takse po osnovu njihove djelatnosti.

Takva diskriminacija po ocjeni ovog suda zasnovana je na zakonu.

Naime, odredbama člana 8. stav 1. i 2., te stava 3. alineja 20. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 49/06 i 51/09) propisano je:

...

Pored toga, odredbama člana 13. stav 1. i stav 2. alineja 4. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, propisano je:

...

Iz sadržaja citiranih odredaba člana 8. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine jasno proizilazi da su opštine, kao jedinice lokalne samouprave, ovlaštene za donošenje propisa o porezima, naknadama, doprinosima i taksama, ali samo onih iz njihove vlastite nadležnosti.

Ovo izričito proizilazi iz odredaba člana 8. stav 4. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, prema kojima opštine, kao jedinice lokalne samouprave, mogu imati samo one nadležnosti koje su im izričito povjerene, nekim konkretnim (državnim, federalnim ili kantonalnim) zakonom, odnosno samo one koje su izričito ustanovljene ili predviđene posebnim zakonom, kojim je potrebno regulisati opšta i okvirna pitanja koja se tiču takvih prihoda (kao što su vrste prihoda, minimalna i maksimalna visina, i dr.).

U Federaciji BiH ne postoji nijedan konkretan federalni ili kantonalni zakon kojim je opštinama, kao lokalnim zajednicama, povjerena nadležnost za donošenje propisa o komunalnim taksama za isticanje firme, a takav zakon ne postoji ni u Tuzlanskom kantonu.

Međutim, Zakonom o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89, te „Službeni list R BiH“ broj 2/92), koji je preuzet u Federaciji BiH, i koji je na snazi do donošenja novog federalnog ili kantonalnog zakona, propisano je da komunalne takse propisuje skupština opštine svojom odlukom, te da se komunalne takse plaćaju za korištenje predmeta i usluga koje tarifom komunalnih taksa utvrdi skupština opštine u skladu sa odredbama čl. 1. i 2. tog Zakona, dok je, odredbama čl. 3. stav 1. tačka 4. i čl. 12. st. 2. i 3. tog Zakona, propisano da se komunalne takse plaćaju za svaku istaknutu firmu, da se takse mogu propisati u različitim visinama, zavisno od vrste i mjesta obavljanja djelatnosti, te da skupština opštine može za određene djelatnosti propisati ovu komunalnu taksu u dvostruko većem iznosu za firmu istaknutu

na objektima koji su registrovani kao spomenici kulture kao i na objektima koji se nalaze u okviru područja koje je proglašeno dobrom od kulturno-istorijskog nasljeđa.

Prema tome, u konkretnom slučaju različito tretiranje obveznika plaćanja takse po osnovu djelatnosti koju obavljaju, zasnovano je na zakonu, odnosno predmetnoj Odluci, zasnovanoj na Zakonu o komunalnim taksama („Službeni list SR BiH“ br. 21/77, 35/88 i 26/89, te “Službeni list R BiH” broj 2/92).

Sud smatra da ovakvo različito tretiranje u pogledu visine komunalne takse za isticanje firme u tom Zakonu ne slijedi legitiman javni interes.

Ovo stoga što se pod taksama, kao posebnoj vrsti javnih prihoda, u svakoj državi podrazumijevaju izdaci koje fizička i/ili pravna lica plaćaju za korištenje stvari i predmeta, kojima upravlja država ili jedinice samouprave, ili za određene usluge izvršene od strane državnih organa i ustanova.

Stoga se, po shvatanju suda, ne može zakonito tražiti plaćanje takvih izdataka ukoliko od strane državnih organa i ustanova obvezniku plaćanja nisu date ili pružene bilo kakve usluge, ili nije došlo do bilo kakvog korištenja stvari i predmeta, kojima upravlja država ili jedinice samouprave.

Dosljedno tome, to po shvatanju suda dalje znači da, čak i u slučaju kada je posebnim zakonom predviđeno plaćanje komunalne takse za isticanje firme, takva taksa zakonom i opštinskim aktima mora slijediti legitiman javni interes i može se propisati samo u slučaju isticanje firme na javnim površinama ili na poslovnim i drugim objektima kojima upravljaju opštine (ali ne i na poslovnim i drugim objektima, kojima opštine ne upravljaju, budući da u tom slučaju opštine ne vrše nikakvu uslugu obvezniku plaćanja takse, pa bi plaćanje takve takse u takvim slučajevima bilo bez valjanog razloga i potrebe).

Međutim, čak i kada bi za predmetno obavezivanje na plaćanje sudske takse i postojao legitiman javni interes, sud smatra da način na koji se u konkretnom slučaju određuje visina takse ne zadovoljava princip adekvatnosti, i da različito

tretiranje u konkretnom slučaju ne zadovoljava princip srazmjernosti (proporcionalnosti) javnog i pojedinačnog interesa.

Ovo stoga što, ako se ima u vidu stvarna svrha svake, pa i predmetne takse (isticanje firme na poslovnom prostoru ili drugom objektu), sud smatra da se takva taksa, s obzirom na njenu svrhu, koja je viša od nekoliko stotina KM, i koja je propisana u višestruko većim, odnosno manjim iznosima za različite vrste djelatnosti, ukazuje kao nerazumna i neprihvatljiva, jer takve obaveze u tom slučaju, po shvatanju suda, gube svojstvo i obilježje komunalne takse, i pretvaraju se u neku vrstu nezakonitog (takođe nerazumnog i neprihvatljivog) lokalnog poreza (čija visina za pojedine obveznike po predmetnoj Odluci može, za isticanje samo jedne firme /u I zoni/, da iznosi čak 35.880,00 KM), pošto se opštinske komunalne takse, kako je naprijed navedeno, po svojoj svrsi i prirodi, plaćaju samo za korištenje opštinskih ili javnih stvari i predmeta, ili za usluge izvršene od strane opštinskih organa i ustanova.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017157 17 U, od 14.08.2019. godine)

Prilog broj 2.:

JAVNI PRIHODI - TAKSE

Komunalna taksa za isticanje firme

Ovlaštenje Porezne uprave da u ime obveznika plaćanja podnese poreznu prijavu za naplatu komunalne takse

Član 21. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 – Ustavni sud Federacije BiH, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15)

Iz obrazloženja:

„Sud posebno ističe da, prema postojećim zakonima, Porezna uprava nije ovlaštena da u ime obveznika plaćanja podnese poreznu prijavu za naplatu komunalne takse.

Ovo stoga što je odredbama člana 21. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13 i 71/14),

propisano da Porezna uprava ima ovlaštenje da podnese poreznu prijavu u ime poreznog obveznika onda kada porezni obveznik nije podnio poreznu prijavu u roku od petnaest (15) dana od krajnjeg roka za podnošenje porezne prijave koji je propisan poreznim zakonima.

Prema sadržaju pomenutih zakonskih odredaba Porezna uprava ima ovlaštenje da u ime poreznog obveznika podnese poreznu prijavu samo onda kada porezni obveznik nije podnio poreznu prijavu čije podnošenje je, kao obaveza poreznog obveznika, propisano posebnim poreznim zakonom i za čije podnošenje je tim zakonom propisan i konkretan rok.

Međutim, u konkretnom slučaju prvostepeni organ je u ime tužioca podnio poreznu prijavu za plaćanje komunalne takse za isticanje firme, koja taksa ne predstavlja poreznu obavezu, a posebno ne predstavlja poreznu obavezu čije podnošenje je, kao obaveza tužioca, propisano posebnim poreznim zakonom, zbog čega sud smatra da prvostepeni organ, ni po odredbama člana 21. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine, ni po drugim odredbama tog ili drugog zakona, nije imao formalnu nadležnost da, za naplatu komunalne takse, umjesto poreznog obveznika podnese poreznu prijavu u ime tužioca, što predstavlja dodatni razlog za poništavanje osporenog i prvostepenog akta po odredbama člana 12. tačka 3. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ broj 9/05).

S tim u vezi, sud napominje da su obaveza podnošenja prijave za razrez takse za isticanje firme, rok za njeno podnošenje, i nadležnost Porezne uprave da takvu prijavu podnese umjesto obveznika plaćanja, u konkretnom slučaju regulisani odredbama predmetne Odluke (član 10. te Odluke), ali da ta vrsta nadležnosti Porezne upravne za podnošenje prijave umjesto obveznika plaćanja, nije regulisana nijednim zakonom, zbog čega sud smatra da ni predmetna Odluka ne daje valjan pravni osnov Poreznoj upravi da u ime obveznika plaćanja podnese poreznu prijavu.

Ovo posebno ako se ima u vidu da opštine nisu ovlaštene da svojim aktima regulišu nadležnost i obaveze Porezne uprave, kao federalnog organa, zbog čega su po ocjeni suda neprimjenljive odredbe

člana 10., 11. i 12. predmetne Odluke, kojima se Porezna uprava ovlašćuje da, umjesto obveznika plaćanja, ukoliko isti ne podnese prijavu u roku propisanom odredbama člana 10. predmetne Odluke (najkasnije do 28. februara tekuće godine), izvrši razrez takse i podnese poreznu prijavu za plaćanje takse u roku od 15 dana od isteka krajnjeg roka za podnošenje prijave za razrez takse, te da, u slučaju neplaćanja po toj poreznoj prijavi, izda nalog za plaćanje i pokrene postupak prinudne naplate po Zakonu o Poreznoj upravi Federacije BiH.

Iz svih navedenih razloga sud je ocijenio da nije bilo valjanog zakonskog osnova za donošenje prvostepenog akta (porezne prijave podnesene od strane prvostepenog organa), te da je isti donesen na osnovu predmetne Odluke kao podzakonskog akta, koja je u suprotnosti sa naprijed navedenim odredbama Evropske konvencije o ljudskim pravima, te ustavima Bosne i Hercegovine i Federacije BiH, i, kao takva, neprimjenjiva.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017157 17 U, od 14.08.2019. godine)

Prilog broj 3.:

JAVNI PRIHODI - NAKNADE

Naknada za korištenje građevinskog zemljišta

Plaćanje po dužnom metru

Član 74. i 75. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH (“Službene novine Federacije BiH“, broj 25/03 - Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, 16/04 – ispravka, 67/05 - Parlament Federacije BiH, i 94/18 - Ustavni sud Federacije BiH)

ODREDBE ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU, A NI BILO KOG DRUGOG ZAKONA, NE DOPUŠTAJU MOGUĆNOST DA SE NAKNADA ZA KORIŠTENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA UTVRĐUJE PO DUŽNOM METRU IZGRAĐENIH PODZEMNIH I NADZEMNIH INSTALACIJA.

Iz obrazloženja:

„Iz činjenica predmeta slijedi: da je prvostepeni organ u ranijem upravnom postupku provedenom u istoj upravnoj stvari, donio rješenje broj 05/6-23-1 1-20-651/13, od 05.02.2015. godine,

kojim je tužiocu bila utvrđena obaveza plaćanja naknade za korištenje građevinskog zemljišta, za isti period, i to za: izgrađeno građevinsko zemljište prema metru površine izgrađenog zemljišta na Opštini Lukavac u iznosu od 181,20 KM, neizgrađeno građevinsko zemljište prema metru kvadratnom površine građevinske parcele u iznosu od 201,46 KM, i za instalacije - infrastrukturne sisteme za prenos signala PTT mreže u iznosu od 80,363,32 KM; da je to ranije prvostepeno rješenje, u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja i izvedenih dokaza, sadržalo samo navode o tome da je uvidom u „... podatke koje tužitelj dana 15.12.2006. godine dostavi tuženom i na koje nije ulagao žalbu, utvrđeno činjenično stanje vezano za infrastrukturu, telekomunikacione mreže u vlasništvu BiH“, i da je, na osnovu takvog utvrđenja, pozivom na odredbe člana 4., 5., 7., 8., 9., 12., 13., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 28. i 30. Odluke o naknadi za korištenje gradskog građevinskog zemljišta („Službeni glasnik Opštine L.“ broj 2/12), odlučeno kao i u izreci tog ranijeg prvostepenog rješenja; da je tužilac protiv tog ranijeg prvostepenog rješenja izjavio žalbu tuženom, koji je, svojim ranijim rješenjem broj 01-23-11-20-651/13, od 28.05.2015. godine, žalbu odbio kao neosnovanu; da je tužilac protiv tog ranijeg konačnog rješenja kod ovog suda pokrenuo upravni spor, koji je okončan presudom broj 03 0 U 014038 15 U, od 19.04.2017. godine, u istoj upravnoj stvari usvojio tužbu tužioca u ranijem upravnom sporu, te poništio ranije drugostepeno rješenje broj: 01-23-11-20-651/13, od 28.05.2015. godine, kao i ranije prvostepeno rješenje, broj: 05/6-23-1 1-20-651/13, od 05.02.2015. godine, i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

U istoj presudi sud je, između ostalog, istakao slijedeća pravna shvatanja, primjedbe, ocjene i upute: da, iz sadržaja odredaba člana 74. i 75. Zakona o građevinskom zemljištu, proizilazi da se naknada predviđena tim odredbama plaća isključivo prema jedinici površine gradskog građevinskog zemljišta (m²), odnosno prema jedinici njegove izgrađene korisne površine i da ni te, ni druge odredbe tog ili drugog Zakona ne dopuštaju mogućnost da se ova naknada utvrđuje „... po metru dužnom izgrađenih podzemnih i nadzemnih instalacija“, kako je propisano odredbama člana 18. Odluke o naknadi za korištenje građevinskog zemljišta („Službeni

glasnik Opštine L.“ broj 2/12), iz čega proizilazi da su te odredbe proizvoljne, jer im nedostaje valjan zakonski osnov, i da su, kao takve, nezakonite i neprimjenjive, zbog čega je sud ocijenio da se na osnovu tih odredaba ni tužiocu, ni drugim osobama, ne može odrediti naknada za korištenje gradskog građevinskog zemljišta; ...“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017207 17 U, od 26.09.2019. godine)

Prilog broj 4.:

JAVNI PRIHODI - NAKNADE

Naknada za korištenje građevinskog zemljišta Postavljanje podzemnih i nadzemnih kablovskih i drugih instalacija

Član 74. i 75. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH (“Službene novine Federacije BiH“, broj 25/03 - Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, 16/04 - ispravka, 67/05 - Parlament Federacije BiH, i 94/18 - Ustavni sud Federacije BiH)

Član 74. i 206. Zakona o stvarnim pravima („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13 i 100/13)

PITANJA KOJA SE TIČU NAKNADE ZA POSTAVLJANJE ELEKTROENERGETSKIH, TELEKOMUNIKACIONIH I DRUGIH INSTALACIJA (KABLOVA) U NEKO ZEMLJIŠTE, BEZ OBZIRA DA LI SE RADI O GRAĐEVINSKOM ILI NEKOG DRUGOM ZEMLJIŠTU, NE SPADAJU U MATERIJU PRAVA IZ OSNOVA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA I GRAĐENJA (OSIM AKO JE ZA NJIHOVO POSTAVLJANJE PO POSEBNOM ZAKONU NEOPHODNO ODOBRENJE ZA GRAĐENJE), NEGO U MATERIJU STVARNIH PRAVA, I TO PRAVA SLUŽNOSTI, PA IH, U SLUČAJU SPORA, TREBA RJEŠAVATI PO ODREDBAMA ZAKONA O STVARNIM PRAVIMA.

Iz obrazloženja:

„... Stoga sud smatra da pitanja koja se tiču postavljanja telekomunikacionih i drugih instalacija (kablova) u neko zemljište, i to bez obzira da li se radi o građevinskom ili nekog drugom zemljištu, ne spadaju u materiju prava koja se tiču građevinskog

zemljišta i građenja (osim ako je za njihovo postavljanje po posebnom zakonu neophodno odobrenje za građenje), nego u materiju stvarnih prava, i to prava služnosti, s tim što primjećuje da ta pitanja nisu bliže regulisana ni državnim Zakonom o komunikacijama, a ni federalnim, ni kantonalnim zakonima kojima se reguliše oblast građevinskog zemljišta i građenja (osim što je odredbama člana 109. stav 4. alineja 5. Zakona o prostornom uređenju i građenju - „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13, 15/13, 2/16 i 4/17, propisano da odobrenje za građenje nije potrebno za kablovske i zračne priključke na niskonaponsku, PTT i CATV mrežu).

U Federaciji BiH ova pitanja trenutno su bliže regulisana jedino Zakonom o stvarnim pravima („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13 i 100/13), i to odredbama člana 74. i 206. tog Zakona, kojima je propisano:

...

Iz sadržaja citiranih odredaba člana 74. Zakonom o stvarnim pravima vidljivo je da su pitanja postavljanja vodova i drugih uređaja (električnih, kanalizacionih, plinovodnih, vodovodnih, toplovodnih, telekomunikacionih i dr.) na tuđoj nekretnini regulisana načelno, i da ta materija posebnim zakonima može biti drugačije regulisana, s tim da je za zasnivanje služnosti vodova ili drugih uređaja na tuđoj nekretnini, shodno odredbama člana 206. stav 1. tog Zakona, predviđena nadležnost suda, a ne organa uprave.

S tim u vezi, sud dalje ističe da je, vezano za elektroenergetske instalacije i objekte, ova materija dodatno regulisana posebnim zakonom, odnosno odredbama člana 73. Zakona o električnoj energiji („Službene novine Federacije BiH“ broj 66/13 i 94/15), iz kojih proizilazi da, na *elektroenergetske objekte čiji su imovinsko-pravni odnosi uređeni u skladu sa stavom (1) tog člana*, elektroenergetski subjekt nije dužan plaćati posebne naknade (osim naknade za koncesiju i naknada utvrđenih drugim zakonima), dok je iz odredaba stava 3. istog člana vidljivo da elektroenergetski subjekt koji obavlja svoju djelatnost kao javnu uslugu ima pravo svoje instalacije postavljati u javne površine kao i u putnom pojasu putne infrastrukture bez naknade.

U Federaciji BiH još uvijek nije donesen poseban zakon kojim bi se bliže regulisala pitanja koja se tiču postavljanja telekomunikacionih vodova i instalacija, zbog čega sud smatra da se, do donošenja takvog zakona, prilikom rješavanja stvari koje se tiču tih pitanja, mogu zakonito primjeniti isključivo odredbe Zakona o stvarnim pravima, koje regulišu prava postavljanja vodova i drugih uređaja, odnosno prava stvarnih služnosti, a da su na ta pitanja neprimjenjive odredbe Zakona o građevinskom zemljištu, kojima su regulisana pitanja koja se tiču naknade za korištenje građevinskog zemljišta.

Naprijed citiranim odredbama člana 266. stav 1. Zakona o stvarnim pravima, propisano je da služnost vodova ili drugih uređaja (električnih, kanalizacijskih, plinovodnih, vodovodnih, toplovodnih, telekomunikacijskih i dr.) na tuđoj nekretnini, kao poslužnoj, osniva sud svojom odlukom, i to na zahtjev vlasnika druge nekretnine.

To znači da se, ukoliko posebnim zakonom nije drugačije propisano, o pravu služnosti radi postavljanja vodova ili uređaja, kao i o naknadi za te svrhe, vlasnik vodova o tome treba dogovoriti sa vlasnikom, odnosno nosiocem prava raspolaganja na nekretnini na kojoj treba postaviti takve vodove, i o tome zaključiti odgovarajući ugovor, a da se, ukoliko ne postignu takav dogovor, o tome, na zahtjev vlasnika vodova, zakonito može odlučivati isključivo u sudskom postupku, i to na osnovu odredaba Zakona o stvarnim pravima kojima su regulisana prava služnosti, kao i odredaba posebnog materijalnog zakona iz te oblasti (ako takav zakon postoji), te da se takva naknada ne može zakonito utvrđivati u upravnom postupku.

Dosljedno tome, sud smatra da bi obavezivanje vlasnika vodova ili drugih uređaja (električnih, kanalizacijskih, plinovodnih, vodovodnih, toplovodnih, telekomunikacijskih i dr.) na plaćanje takve naknade u upravnom postupku, na osnovu bilo kojih opštinskih akata, predstavljalo povredu prava vlasnika vodova na imovinu, koje pravo je zaštićeno odredbama člana 1. Prvog Protokola uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i odredbama člana II 3. k) Ustava Bosne i Hercegovine, jer bi predstavljalo nezakonito i nedozvoljeno miješanje u imovinu vlasnika vodova.“ (Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017207 17 U, od 26.09.2019. godine)

Prilog broj 5.:

JAVNI PRIHODI - NAKNADE

Naknada za korištenje građevinskog zemljišta

Koja lica se smatraju korisnicima građevinskog zemljišta u smislu odredaba Zakona o građevinskom zemljištu

Član 16. stav 1., 45. stav 1. i 2., 46. stav 1., 49., 73. i 75. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 25/03 - Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, 16/04 - ispravka, 67/05 - Parlament Federacije BiH, i 94/18 - Ustavni sud Federacije BiH)

KORISNICIMA GRADSKOG GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA U SMISLU ODREDABA ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU, MOGU SE ZAKONITO SMATRATI SAMO ONA (FIZIČKA I PRAVNA) LICA KOJIMA JE OPŠTINSKO VIJEĆE RJEŠENJEM DODIJELILO NA KORIŠTENJE NEIZGRAĐENO GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE U DRŽAVNOJ SVOJINI RADI IZGRADNJE TRAJNIH GRAĐEVINA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbama člana 75. Zakona o građevinskom zemljištu, propisano je:

...

Iz sadržaja citiranih odredaba člana 75. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije vidljivo je da su obveznici plaćanja naknade za korištenje građevinskog zemljišta podijeljeni u dvije kategorije.

U prvu kategoriju spadaju: vlasnici ili nosioci prava raspolaganja na stambenom, poslovnom ili sličnom prostoru, iz čega proizilazi da su u toj kategoriji obveznici plaćanja čiji se građevinski objekti (stambeni, poslovni i slični prostori) nalaze na izgrađenom građevinskom zemljištu.

Što se tiče te kategorije obveznika, oni se lako mogu identifikovati na osnovu podataka iz urbanističke ili građevinske dokumentacije, a posebno na osnovu podataka iz katastra nekretnina odnosno zemljišnih knjiga, budući da se vlasnici ili nosioci prava raspolaganja na stambenom, poslovnom ili sličnom prostoru, upisuju u odgovarajuće zemljišno-knjižne i katastarske evidencije.

Međutim, da bi se odredili i identifikovali pripadnici druge grupe obveznika, tj. korisnici gradskog građevinskog zemljišta, sud smatra da treba uzeti u obzir relevantne odredbe člana 16. stav 1., 45. stav 1. i 2., 46. stav 1., 49. i 73. Zakona o građevinskom zemljištu, kojima je propisano:

...

Po shvatanju suda, iz sadržaja odredaba člana 16. stav 1., 45. stav 1. i 2., 46. stav 1. i 49. Zakona o građevinskom zemljištu, proizilazi da se korisnicima gradskog građevinskog zemljišta, u smislu odredaba člana 75. Zakona o građevinskom zemljištu, mogu zakonito smatrati samo ona (fizička i pravna) lica kojima je opštinsko vijeće rješenjem dodijelilo na korištenje neizgrađeno građevinsko zemljište u državnoj svojini, radi izgradnje trajnih građevina (kao i lica koja su to pravo, u skladu sa odredbama Zakona o građevinskom zemljištu, stekla nasljeđivanjem, odnosno pravnim poslom).

Takva lica postaju obveznici plaćanja, i to za svo vrijeme počev od dana pravosnažnosti rješenja opštinskog vijeća kojim im je zemljište dodijeljeno na korištenje, pa do, eventualnog prenosa tog prava na drugo lice, u skladu sa odredbama Zakona o građevinskom zemljištu (nasljeđivanjem ili pravnim poslom), ili do eventualnog gubitka tog prava u skladu sa odredbama člana 49. Zakona o građevinskom zemljištu.

Na pravno shvatanje da se korisnicima gradskog građevinskog zemljišta u smislu odredaba Zakona o građevinskom zemljištu, mogu zakonito smatrati samo ona (fizička i pravna) lica kojima je opštinsko vijeće rješenjem dodijelilo na korištenje neizgrađeno građevinsko zemljište u državnoj svojini radi izgradnje trajnih građevina, dodatno upućuju i odredbe člana 73. stav 1. i 2. tog Zakona, iz kojih proizilazi da se odlukom opštinskog vijeća, kojom se uvodi obaveza plaćanja naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta, određuju osnovi i mjerila na osnovu kojih se visina naknade utvrđuje u zavisnosti od pogodnosti koje određeno zemljište pruža korisniku, tj. od obima i stepena izgrađenosti i uređenosti i položaja zemljišta u naselju, opremljenosti zemljišta komunalnim građevinama i instalacijama, saobraćajne povezanosti, vrste i kapaciteta objekata za svakodnevno i periodično snabdijevanje, stepena pokrivenosti naselja objektima za zdravstvo, obrazovanje i kulturu

i prirodnih uslova korištenja zemljišta, te da se mjerilima na osnovu kojih se utvrđuje visina naknade zemljište može kategorisati različito, prema pogodnostima koje pruža i s obzirom na položaj u naseljenom mjestu i određenu namjenu korištenja.

Dosljedno tome, sud smatra da lica kojima, neizgrađeno građevinsko zemljište u državnoj svojini nije dodijeljeno na korištenje radi izgradnje trajnih građevina, a koja su na takvo zemljište samo postavila svoje instalacije, ne mogu imati nijednu od naprijed navedenih koristi i pogodnosti od zemljišta na kome su postavili instalacije, iz čega slijedi logičan zaključak da takva lica, u koja spada i tužilac, ne mogu zakonito uopšte biti obveznici plaćanja predmetne naknade.

Stoga sud smatra da se korisnicima neizgrađenog građevinskog zemljišta ne mogu zakonito smatrati tužilac, niti druga pravna i fizička lica kojima opštinsko vijeće rješenjem nije dodijelilo na korištenje takvo zemljište, niti su pravo korištenja zemljišta stekli na drugi zakonom propisani način, te da se korisnicima ne mogu smatrati pravna i fizička lica koja neizgrađeno građevinsko zemljište upotrebljavaju u bilo koje druge svrhe (privredne, poljoprivredne, itd.), osim u svrhu izgradnje trajnih građevina.“

Ovo tim prije ako se ima u vidu da je predmetna naknada propisana Zakonom o građevinskom zemljištu, i da je, i naprijed citiranim, i drugim odredbama tog Zakona, a i po svojoj prirodi i karakteru, ova naknada vezana isključivo za korištenje građevinskog zemljišta, i to u svrhu izgradnje trajnih građevina.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017207 17 U, od 26.09.2019. godine)

Prilog broj 6.:

JAVNI PRIHODI - NAKNADE

Naknada za korištenje građevinskog zemljišta

Koja lica se smatraju korisnicima građevinskog zemljišta u smislu odredaba Zakona o građevinskom zemljištu

Član 12. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH (“Službene novine Federacije BiH“, broj 25/03 - Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, 16/04 – ispravka, 67/05 - Parlament

Federacije BiH, i 94/18 - Ustavni sud Federacije BiH)

KAO GRADSKO GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE MOŽE SE ZAKONITO ODREDITI PRETEŽNO IZGRAĐENO ZEMLJIŠTE KOJE ČINI PROSTORNO FUNKCIONALNU CJELINU U GRADU I NASELJU GRADSKOG KARAKTERA, ZATIM ZEMLJIŠTE OBUHVAĆENO GRANICAMA URBANISTIČKOG PLANA GRADA, ODNOSNO NASELJA GRADSKOG KARAKTERA KOJE JE PREDVIĐENO ZA PROŠIRENJE GRADA, ODNOSNO NASELJA, KAO I ZEMLJIŠTE NA DRUGIM PODRUČJIMA PREDVIĐENIM ZA STAMBENU I DRUGU IZGRADNJU, ALI SAMO ONO ZEMLJIŠTE ZA KOJE JE DONESEN PROSTORNI PLAN ILI URBANISTIČKI PLAN, I TO POD USLOVOM DA ĆE SE IZGRADNJA I UREĐENJE ZEMLJIŠTA, KOJA JE PREDVIĐENA SREDNJOROČNIM PLANOM OPŠTINE, U CJELINI ILI VEĆIM DIJELOM IZVRŠITI NAJKASNIJE U ROKU OD PET GODINA.

Iz obrazloženja:

„ ... Dalje, odredbama člana 12. Zakona o građevinskom zemljištu propisano je za koje zemljište i pod kojim uslovima se neko zemljište može odrediti kao gradsko građevinsko zemljište.

Prema sadržaju tih odredaba vidljivo je da se kao gradsko građevinsko zemljište po tim odredbama može odrediti pretežno izgrađeno zemljište koje čini prostorno funkcionalnu cjelinu u gradu i naselju gradskog karaktera, zatim zemljište obuhvaćeno granicama urbanističkog plana grada, odnosno naselja gradskog karaktera koje je predviđeno za proširenje grada, odnosno naselja, kao i zemljište na drugim područjima predviđenim za stambenu i drugu izgradnju.

Međutim, i za takva zemljišta Zakon o građevinskom zemljištu u odredbama stava 2. i 3. člana 12. postavio je dodatne uslove i ograničenja pod kojima se zemljišta iz stava 1. tog člana mogu odrediti kao gradsko građevinsko zemljište, jer se kao gradsko građevinsko zemljište iz alineja 1. i 2. člana 12. stav 1. tog Zakona može odrediti samo zemljište za koje je donesen prostorni plan ili urbanistički plan, i to pod uslovom da će se

izgradnja i uređenje zemljišta koja je predviđena srednjoročnim planom opštine, u cjelini ili većim dijelom izvršiti najkasnije u roku od pet godina, dok se zemljište iz alineje 3. stav 1. istog člana može odrediti kao gradsko građevinsko zemljište samo ako je za to područje donesen prostorni plan prema kome će se izgradnja i uređenje zemljišta koja je predviđena srednjoročnim planom opštine, u cjelini ili u pretežnom dijelu izvršiti u roku od pet godina.

S obzirom da se tužbom dovodi u pitanje pravilna primjena materijalnog prava, sud smatra da je za pravilno rješavanje ove upravne stvari bilo neophodno utvrditi da li su za određivanje predmetnog zemljišta kao gradskog građevinskog zemljišta bila ispunjena oba pomenuta zakonska (kumulativna) uslova iz člana 12. Zakona o građevinskom zemljištu: 1. da je za to područje donesen prostorni ili urbanistički plan, odnosno srednjoročni plan opštine i 2. ako jeste, da je tim dokumentima predviđeno da će se izgradnja i uređenje predmetnog zemljišta u cjelini ili u pretežnom dijelu izvršiti u roku od pet godina.

Uvidom u Prostorni plan Opštine L. za period 2015-2035. godine („Službeni Glasnik Opštine L.“ br. 1a/16), sud je utvrdio da u vremenskom periodu na koji se odnosi predmetna naknada, tj. u vremenskom periodu od 01.01.2013. do 15.03.2013. godine, Opština Lukavac nije imala svoj tekući Prostorni plan, budući da je, shodno odredbama člana 235. Odluke o provođenju Prostornog plana Opštine L. za period 2015 - 2035. godine („Službeni Glasnik Opštine L.“ br. 1a/16), ta Odluka stupila na snagu dana 12.01.2016. godine, što po ocjeni suda ukazuje na to da u konkretnom slučaju nisu postojali zakonski uslovi da se tužilac obaveže na plaćanje predmetne naknade, jer predmetno zemljište nije na zakonit način predviđeno kao gradsko građevinsko zemljište.

Ovo stoga što iz sadržaja odredaba člana 12. Zakona o građevinskom zemljištu, proizilazi da se odluka opštinskog vijeća o određivanju gradskog građevinskog zemljišta ne može zakonito donijeti prije nego što se donese prostorni plan, a u konkretnom slučaju nesumnjivo je i nesporno da, u vremenskom periodu na koji se odnosi predmetna naknada, Opština L. nije imala tekući Prostorni plan.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017207 17 U, od 26.09.2019. godine)

Prilog broj 7.:

JAVNI PRIHODI - NAKNADE

Naknada za korištenje građevinskog zemljišta Neustavnost odredaba Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH

NISU U SKLADU SA USTAVOM FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ODREDBE ČLANA 63. STAV 1. U DIJELU KOJI GLASI: “I NAKNADA ZA KORIŠTENJE GRADSKOG GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA”, ČLANA 63. STAV 2. U DIJELU KOJI GLASI: “I NAKNADE ZA KORIŠTENJE GRADSKOG GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA”, ČLANA 63. STAV 3. U DIJELU KOJI GLASI: “I NAKNADE ZA KORIŠTENJE GRADSKOG GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (RENTE)”, ČL. 73., 74. I 75. ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, JER SE NJIMA VRIJEĐA PRAVO STRANAKA NA IMOVINU.

Iz obrazloženja:

„Sud posebno ističe da je Ustavni sud Federacije BiH, presudom broj U-64/17, od 23.10.2018. godine (objavljena u „Službenim novinama Federacije BiH“ broj 94, od 23.11.2018. godine), utvrdio da odredbe člana 63. stav 1. u dijelu koji glasi: “i naknada za korištenje gradskog građevinskog zemljišta”, člana 63. stav 2. u dijelu koji glasi: “i naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta”, člana 63. stav 3. u dijelu koji glasi: “i naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta (rente)”, čl. 73., 74. i 75. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, broj 67/05) nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

U istoj presudi Ustavni sud je naglasio: da je od donošenja osporenog Zakona došlo do promjene pravnog režima na nekretninama, odnosno do transformacije vlasničko-pravnih odnosa u Federaciji Bosne i Hercegovine i pretvorbe društvenog vlasništva (prava korištenja, upravljanja ili raspolaganja) u privatno vlasništvo, tj. u pravo vlasništva, a koja pravna reforma se ogleda u donošenju Zakona o stvarnim pravima, kojim je, u članu 2., propisano da se pravo vlasništva i druga stvarna prava mogu protiv vlasnikove volje oduzeti

ili ograničiti samo u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom u skladu sa principima međunarodnog prava; da je istim Zakonom određeno da će se propisi o građevinskom zemljištu usaglasiti sa odredbama ovog zakona u roku od tri mjeseca od dana početka primjene ovog Zakona, ali da u tom segmentu Zakon o građevinskom zemljištu nije pretrpio izmjene u smislu usklađivanja istog sa Zakonom o stvarnim pravima; da je Ustavni sud Federacije proveo test opravdanosti miješanja u pravo na imovinu u kontekstu Zakona o građevinskom zemljištu, koristeći opšte pravilo, koje je utvrđeno u jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, kojim pravilom je predviđeno da je miješanje u pravo na imovinu opravdano ukoliko zadovoljava određene kumulativno postavljene uslove, a prije svega: a) vladavine prava i zakonitosti, b) legitimnog cilja u opštem ili javnom interesu, c) pravedne ravnoteže između javnog interesa zajednice i zaštite imovinskih prava; da je, po tom opštem pravilu, u slučaju kada se radi o imovini, prije svega potrebno utvrditi da li se radi o imovini u smislu odredbe člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju, i da, ukoliko se radi o takvoj imovini, treba utvrditi da li postoji miješanje u pravo na imovinu, o kojem obliku miješanja u pravo na imovinu se radi, da li je to miješanje provedeno u skladu sa principima vladavine prava i zakonitosti, da li je to miješanje imalo legitiman cilj u opštem ili javnom interesu, te da li postoji ravnoteža, odnosno odnos adekvatnosti i proporcionalnosti između javnog interesa i zaštite prava na imovinu; da je u konkretnom slučaju evidentno postojanje imovine u smislu člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju, jer se naknada za korištenje gradskog građevinskog zemljišta (renta) plaća za korištenje gradskog građevinskog zemljišta koje je u privatnom i u državnom vlasništvu; da se u kontekstu transformacije vlasničko-pravnih odnosa i Zakona o stvarnim pravima, pravo korištenja ne može posmatrati kao poseban pravni režim na zemljištu, niti se isto može smatrati posebnim stvarnim pravom, već samo kao jedan od elemenata prava vlasništva, odnosno kao jedno od vlasničko-pravnih ovlaštenja, te da se, kao takvo, ne bi moglo smatrati osnovom za nastanak obaveze plaćanja sporne naknade; da je, analizirajući osporene odredbe Zakona u smislu člana 1. Protokola broj 1. Evropske konvencije, Ustavni sud zaključio, da se radi o jednom od oblika ograničavanja prava vlasništva, odnosno miješanja države u pravo na imovinu, koje

se ogleda u nadziranju, odnosno kontroli korištenja imovine propisivanjem naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta (rente) kako na gradskom građevinskom zemljištu u privatnom vlasništvu, tako i na gradskom građevinskom zemljištu u državnom vlasništvu; da Ustav Federacije Bosne i Hercegovine garantuje pravo na imovinu, kao jedan od ustavno-pravnih principa, dok član 1. Protokola broj 1. Evropske konvencije propisuje da svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje imovine, te da je miješanje u pravo na imovinu dozvoljeno samo u javnom interesu, i pod uslovima predviđenim u zakonu i opštim principima međunarodnog prava; da je u ovom predmetu zakonodavac propisao naknadu za korištenje gradskog građevinskog zemljišta, koju označava kao rentu, te ostavio pravo jedinicama lokalne samouprave da istu određuju i utvrđuju osnove i mjerila za naplaćivanje naknade, što su iste i učinile donošenjem odluka o građevinskom zemljištu kao provedbenim aktima predmetnog zakona, a da iz dokaza u spisu slijedi da su jedinice lokalne samouprave na različit način definisale pojam "rente" kao i kriterije i visinu naknade, čime je, čini se, uspostavljen sa ustavnog aspekta prava na jednakost pred zakonom, različit tretman fizičkih i pravnih lica, obzirom na mjesto izgradnje objekta; da je Ustavni sud ispitao da li je izvršeno miješanje proporcionalno, odnosno da li postoji fer balans između javnog interesa i zaštite prava na imovinu i zauzeo stav da u ovom ustavnosudskom predmetu zakonodavac ni u jednom trenutku nije dokazao postojanje opravdanog i legitimnog cilja za propisivanje sporne naknade, jer je ograničavanje stvarnih prava, u kontekstu prava vlasništva, moguće samo u javnom interesu i pod uslovima predviđenim u zakonu u skladu sa principima međunarodnog prava, te da Ustavni sud smatra da propisivanje sporne naknade nije opravdano i nije u javnom interesu, pogotovo imajući u vidu činjenicu da fizička i pravna lica prilikom dodjele gradskog građevinskog zemljišta plaćaju naknadu za dodjelu gradskog građevinskog zemljišta, nakon čega plaćaju naknade jedinicama lokalne samouprave prilikom izdavanja urbanističke saglasnosti, građevinske dozvole i upotrebne dozvole, te plaćaju različite vrste komunalnih naknada, s tim što je, i pored plaćanja svih naprijed navedenih naknada, prilikom prometa nekretnina, u slučaju gradskog građevinskog zemljišta propisana i zakonska obaveza plaćanja poreza na promet, čija visina prvenstveno

zavisi od vrijednosti samog gradskog građevinskog zemljišta; da je na osnovu svega navedenog Ustavni sud zaključio da konkretno ograničavanje, odnosno miješanje u pravo na imovinu propisivanjem sporne naknade kao rente, koja se naplaćuje doživotno, narušava ravnotežu i fer balans između javnog interesa i zaštite prava na imovinu, i da miješanje u pravo na imovinu spornim zakonskim odredbama nije preduzeto sa legitimnim ciljem u javnom ili opštem interesu.

Prema tome, čak i da nema svih naprijed istaknutih smetnji za zakonito obavezivanje tužioca na plaćanje predmetne naknade, prema pomenutoj presudi Ustavnog suda Federacije BiH, zbog neustavnosti odredaba Zakona o građevinskom zemljištu, u dijelu koji se odnosi na naknadu za korištenje građevinskog zemljišta, primjena tih odredaba ne bi bila moguća zbog njihove neustavnosti, što dodatno ukazuje na nepostojanje valjanog (zakonskog) pravnog osnova za obavezivanje tužioca na plaćanje te naknade (čak i u slučaju da ne postoje ostale zakonske smetnje na koje je ukazano ovom i ranijom presudom), što predstavlja dodatni razlog za poništavanje osporenog i prvostepenog akta.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017207 17 U, od 26.09.2019. godine)

Priradio: Predrag Krsmanović, sudija u Kantonalnom sudu u Tuzli

Autorice:

Danijela Radonić, dipl. iur.

Mirela Gljiva, mr. iur.

SADRŽAJ:

- ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA
- ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA RADNIKA
- POSTUPAK ZAPOŠLJAVANJA
- RADNI ODNOS
- PRESTANAK RADNOG ODNOSA
- VIDEONADZOR
- NAPLATA POTRAŽIVANJA I LIČNI PODACI DUŽNIKA
- ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA U POSTUPKU DOKUMENTOVANJA AKTIVNOSTI U VEZI SA SPREČAVANJEM PRANJA NOVCA
- PRISTUP INFORMACIJAMA POD KONTROLOM JAVNOG ORGANA I ZAHTJEVI NOVINARA
- VODIČ KROZ OPĆU UREDBU O ZAŠTITI PODATAKA (GDPR)
- PRIMJENA OPĆE UREDBE O ZAŠTITI PODATAKA U BiH
- NOSIOCI ULOGA I PRAVNI TEMELJ ZA OBRADU PODATAKA U SKLADU SA UREDBOM O ZAŠTITI PODATAKA
- ZNAČAJ UREDBE O ZAŠTITI PODATAKA ZA WEB-STRANICU
- SANKCIJE ZBOG POVREDE OPĆE UREDBE O ZAŠTITI PODATAKA
- PRAKTIČNI ODGOVORI NA PITANJA IZ OBLASTI ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA